

دارالفنون

ادبیات و فلسفہ، تاریخ، جغرافیہ، ادبیات

فلسفہ، اجتماعیات، تاریخ، جغرافیہ، ادبیات

ایک آبدہ بر نشر اول نور

مندرجات :

- آناطولیدہ اسلامیت [کوپرولو زاده محمد فؤاد]
اسکی ساولر (مابعد) [نجیب عاصم]
آوستریا نشریاتندن : عثمانلی تاریخنه دائر تدقیقات بولتنی . . . [راغب خلوصی]

کنایات و مجموعہ لر

[نجیب عاصم]

[م . ا]

[ر . خ]

چین تاریخی

حق مفہومنه دائر برقونفرانس

مجموعہ لر

شرزادہ ہاشمی : اوقاف اسلامیہ مطبعہ سی

۱۳۳۸-۱۹۲۲

آوسترياده عثمانيات اشرياتندن [۱]

عثمانلى تاريخه عالم ترقىفات بولتنى، ناشرلىرى ف. قره لىتى و پ. ب. و بته ۱۹۲۱-۲۲
يىل ۱، جزؤ ۲-۳؛

مجموعه نك «تواريخ آل عثمان» يازمه نسخهلرى طبعه مدخل، عنوانلى برنجى مقاله سنده
فربرم. نخ كبره (ويانه ولاپزيغده انتشارايتمكده اولان) يانوس Janus اسمنده كى تاريخى
مجموعه نك ۱۹۲۱ سنه سنه عاى ۱ نجى جلدى ۲۹ نجى نومروسنده اسكيدن برى جمع
وضبط ايتمش اولديغى بعض «تواريخ آل عثمان» يازمه لر ينك طبعى اميدى اظهار ايتديكى
وبو اميدك پروسيا علوم وصنايع ومعارف نظارتى ياردىميه - ولو كه طاش باصمه سى حالده
باصد يرلق صورتيله اولسون - تحقيق ايلديكى وطبعك ۱۹۲۲ بهارنده ختامه ايره بيله جكنى
بيلدردكن وبو ائناده عثمانلى تاريخشناسلرينك ده «تواريخ آل عثمان» مسئله لريله علاقه دار
اولدقلىنى كوپرولو زاده محمد فؤاد بكك ۲۷ حزينان ۱۹۲۱ تاريخ و ۸۷۲۳ نومرولو
اقدام نسخه سنده مندرج اولوب احمد رفيق بكك بوبابده كى برمقاله سنى ده مناقشه ايدن
يازي سندن آكلاديغى سويليله رك بيان ممنونيت ايتدكن صوكره بومقاله سنده كنديسنك
يانوس مجموعه سنده ساده جه وارمش اولديغى بيلدردىكى نتيجه لره سائق اولان دليل
وسبيلرى ذكر و شرح ايدى جكنى سويله يور .

مختلف كتبخانه لرده داغينيق بر صورتده «آيرى» كتابلر كى مقيد بولونان مؤلفى مجهول
«تواريخ آل عثمان» نسخه لر ينك عىنى بر «اصل» راجع اولديغى تدقيقاتى نتيجه سنده
بين ايتمش اولديغى جهته بو بابده قارئلرى تنوير ايچون اول كنديسنك استناد ايتديكى
مختلف يازمه لرى بعض ترخيات ايله كوسترمه كه لزوم كورسيور . وبونلرى بولوندقلىرى يرلك
ويا عاى اولدقلىرى شخصلرك اسملرينك ايلك حرفلرينه كوره شويولده تثبيت ايدسيور: ويانه ده

[۱] كچن نسخه لر مزده درجى وعد ايلديكمز اجمالدر .

بولونان اوج مختلف نسخه وو، وو، وو؛ غوتاده کی برنسخه غو؛ دیگر بری ساده جه غ؛
برلنده کی برنسخه ب؛ لوندرده کی ل؛ روماده کی ر؛ وندیکده کی و؛ مویخده کی ایکی
نسخه م، م؛ کب مؤسسه می متروکاتندن برنسخه کی و کيسنده پروفیسور قاهله ر
اسمنده کی برذاته عائد خصوصی برنسخه ق و كذلك استانبولك قبل الفتح تاريخه عائد
قسم ایچون مراجعت ابتدیی برلین کتبخانه سنده بولونان ایکی نسخه ده د و پ؛
درسدده کی برنسخه در؛ ونهایت یازمه لرده کی منظوم پارچه لر ایچون یکانه مأخذ تلقی
ابتدیکی و هراوجی ده غوتا کتبخانه سنده متوالی نومرولر تحتند موجود اوج عدد یازمه
آ، آ، آ.

صوکره بونلری آره لرنده موجودیتنی قبول ابتدیی ارتباط درجه لرینه کوره :

وو ق کی غو وو ب ر وو غ م م ل و

بولنده برترییه قویویور و صیره ایله هربری حقتند اولا شکلی و ظاهر می یعنی هر برینک
تحقیقه لری مقداری، هانکی تاریخه قدر کتدیکی، تحریر و یا و تألیف تاریخی و مستسخک
اسمی؛ یازیلرینک شکل و حالی؛ املاجه اولان خصوصیتلری و بالخاصه هر برینک ناصل
باشلا یوب ناصل بیتدکلری جهندن یابدینی مقایسه لری نقل ایدیور؛ نتیجه ده بونلرک
ایچندن ووی اساس نسخه عد ایدیور.

بعده بونلرک تصنیفی ایچون عمومی برنظر دن مطالعه ایله اولا هپسنگ ده :

۱. عثمانلیرک استانبول فتحه قادار کی تاریخی ۲. استانبولک و آيا صوفیه نك فتحندن
اولکی حاللریله عربلر طرفدن محاصره سنه متعلق منقوبی حکایه لری، ۳. یازمه لرک
استساخنک وقوع بولدینی تاریخلره نظراً تخالف ایدن زمانلره قدر کی وقایع ضبطلری
اولمق اوزره اوج اساسی قسم دن متشکل اولدیفنی، ثانیاً بونلرک هان کافه سی - احمدی نك
اسکندرنامه سندن آلتش اولان منظوم پارچه لرله ا کلنش - مفصلجه و یا - بوقسملردن
تماماً خالی اولوب - برآز مختصر جه طو تومش اولدقلرینه کوره ایکی زمره به آیرلدیفنی بیلدیریور.
بو عمومی معیاره نظراً ودها بعض ایجه تفرعاتک مقایسه سی نتیجه سنده بو اون اوج
یازمه دن اولا (وو ق کی غو ر ب وو) بی برنجی، (وو غ م م ل و) ی ایکنجی زمره به

آليور . اوندن ص- وكره بونلرك هر برى موشكافانه برتدقيق ومعاينه دن كچيره رك ر ،
ب ، وو آراسنده چوق صيقى برقرابت بوليور .

بونك اوررينه بو د اوزون ، و د قيصه ، زمردن هانكيسى د اصل ، اولدينى
مسئله-نى آراشديره رق بونك ايچون اصل منده ايپ اوچلرى آرايور، وتحريرك تقرى تاريخنى
بوله بيلمك ايچون سلطان بايزيد ثانى نك اسملى عقينده نسخهلرك ا كثرينك د خلدالله
سلطنته ، زادالله سلطنته ، عز نصره ، ويالكىز رنده د نورالله تعالى قبره ، كى دعالره
راست كلنديكى وحكايه آرمينده راست كلين د بوزمانكم ، شول ، تعيرلرينك دلالت
ايتدىكى وقايعك بالخاصه مشاراليه عهدنده كى وقوعاه تصادف ايلدىكى جهشتدن طوتديره رق
دها برطاقم محاكمه لردن صوكره اترك بو د مدتلر طرفنده ، قلمه النمش اولدينى نتيجه سته
وارييور .

مؤلفك كيم اولدينى ايسه يازمه لرك هيچ برنده ذ كر ايدلمش اولمسه رغماً بونك
عموماً قبول اولندينى وجهله- كاتب چليينك (آوروباطبى) كشف الظنون ج ۲ ، ص
۱۱۲، ۲۱۵۷ نومروسنده ذ كر ايتدىكى كى «تاريخ» ده گيل «تواريخ آل عثمانه» مؤلفى
محمى الدين محمد بن على جمالى (وفاتى ۹۵۷-۱۵۵۰) اولديغنى بيان ايدىيور . ومؤلف
حقنده «تاج التواريخك» لوندردم كى ريازمه سنده - استانبول باصمه سنده بولونميان - برقىدى
ايله كذاك «شقائق النعمانيه» و«عثمانلى تاريخ» ومؤلفلر سنده موجود عباراتى ذ كر ايدمرك بوتون
بوقودات ويازمه لرله اولان مقاييسه ومحاكمه لر نتيجه سنده ده اوزونجه اولان ب نسخه سنك
اصل «محمى الدين» ك اثرى اولمق لازم كلوب ده قيصه سى بولان وو نسخه سنك ده صوكره دن
اختصار ايدلمش اولديغنى قبول ايدىيور .

اوندن صوكره مختصر شكلنك ده آرى ايكي طبعنك اسكيدن برى غريده معلوم
اولديغنى ، بونلرك اووقت اوروپاده عثمانلى تاريخنه عائد ك اسكى اثر اولمق اوزره برى
برهانس رتوفموريرس ك ۱۵۸۸-۹۰ ده فرانقفورتده آلمانجه ولاتينجه اوله رق نشر
ايتدىكى عثمانلى سلطانلى تاريخى ، ديكرى ينه عىنى ذات طرفدن ۱۵۹۱ ده ينه فرانقفورتده
لاتينجه نشر ايدلمش اولوب نوركلرك كندى اثرلر سده مقيبى اسلام تاريخى اسمى طاشيان
كتابلردن عبارت بولونديغنى؛ كذاك برنجيسنك آلمانجه طبعى نك عنوانى، «كتاب تاريخ»

اولوب منشأ لرندن ۱۵۵۱ تاريخنه قادار كى وقوعاتى حاوى اولديغى و كرك لاتينجه و كرك آلمانجه
نسخه سنده كتابك شيفل كنيه لى بوانه غوربه طرفندن تور كچه دن آلمانجه يه ترجمه ايدلمش
اولوب «يهرونيوس بهق فون له نوپولدس دورف طرفندن ۱۵۵۲ سنه سنده استابولدن كتي ريلمش
ولاتينجه سنده قيصر فردينانده اتحاف ايدلمش» اولديغى ۱۵۹۶ تاريخيله مسطور بولونديغى
ذكر ايله شيفل ترجمه سنك له ثونقلا ووسدن اوله عا ئد ديكر برنسخه سنك دره سد بلديه
كتبخانه سنده موجود اولوب باينغرك اشعارينه نظراً پروف سـور آوسره ر طرفندن
آلمانجه اسلام مجموعه سنك كله جك نسخه سنده موضوع بحث ايديله جكنى علاوه ايديبور .
بعده غوديه شيفل دن مترجم «بهق» يازمه سنك غائب اولمش بولونديغى «تدقيقات بولتنى» برنجى
جزئنده ، ص ۱۰ ، لاحقه ۱ ده كى تدقيقات و محاكاتدن مستبان اولديغى كى ، اليوم

ويانه ده بولنان «وو» محى الدين نسخه سنك فردينانده اتحاف ايديله ديكنه بناءً « بهق » نسخه سى
اولمادىغى ؛ فقط مختلف جهتدن مقايسه لره نظراً آرالرنده صيقى بر مناسبت بولونديغى
وحالبو كه موضوع بحث نسخه « محى الدين ك وفاتى » عقينده كى سنه ظرفنده آلمانياه
كتيرلمش اولديغى جهتله بحث ايتديكى آوروپا نسخه لر ينك مأخذ لرى اولان مختصر نسخه لرك
هرايكيسنك ده ينه « محى الدين » طرفندن قلمه آلمش اولديغى نتيجه سنى استدلال ايله يور .
بونلردن صو كره لاتينجه «اسلام تاريخى» نك « وهرانچو وقايه نامه سى » ناميله معروف
قسمنك بونسخه لرله اولان مناسبتنى تدقيقه كيريشه رك پروف سـورى . هـ . مورنمانه ك آلمانجه
اسلام مجموعه سى ۱۰ نجى جزئنده بونى « محى الدين ك دها اوزونجه بر اثرى » و هامرك

تاريخنده ؛ فلوگه لك قاتالوغنده ايسه « ووي وهرانچو وقايه نامه سى اولمق اوزره » تلقى ايتدكلرينى ؛
بوناللى نك ايسه بونلره اعتراض ايله بوكا عا ئد « ۱۵۰۰ تاريخلى بر عثمانى وقايه نامه سى » عنوانلى
ايتاليا نجه بر اثرنده « روما نسخه سنك وهرانچو اولديغى » بيان ايله ديكنى سـويله يه رك
بوتاقى وافاده لرى محاكمه و ونديك نسخه سيله ده مقايسه ايله د كدن صو كره مسئله نك هنوز
مشكوك بولديغى سويليور .

كذلك « اصل » نسخه نك ايكنجى تأليف و تليفقنك كيمه عا ئد اولديغى . بوبابده كى واضح
افاده لر دولاييسيله . اولدجه وثوق و صحتله تبين ايديله يلكى حالد برنجى تأليف حقنده
كيفيتك وارد اوله مادىغى ؛ حاجى خليفه نك هيچ ، سـعد الدين ك ايسه ساده جه « تواريخ

عثمانيه « ويا » تركيه « ديوب كچمكده اولدقلىرىنى سويله يهرك اثرى بردها كوزدن كچيريور
ومنقسم اولديغى اوچ قسمدن « صر كنجينى » تاليف صاحبنك بالذات يازمىش اولمىش ممكن
ايسه ده « اولكى قسملر » ايچون هر حالده شىماهى ويا تحريرى « مأخذلره استناد » ايتىش
اولمىش ضرورى بولونديغى قبول ايدىرك بومظلم نقطه يى تنويره چاليشيور . بونك ايچون
الاول احمدى نك اسكنر نامه سنى مطالعه يه آلهرق بوبابده ميستر كيبك « عثمانلى شعرونظمى
تارىخى » ، بروقلماه ك آلمان مستشرق مجموعه سنده كى « اسكى عثمانليجه تدقيقلىرى » و نجيب
عاصم بك تارىخ عثمانى انجمنى مجموعه سنده كى « عثمانلى تارىخ نويسلىرى و محررلىرى »
كتاب ومقاله لرينه عطفلىر ياپيور . ومجهول مؤلفك اسكندر نامه دن يالكىز تارىخه تعلق
ايدن ده كىل ، ايمه ين بعض بيتلرده آلديغى وبو قيدسزلىغى « هر برىنى بر تارىخدن بولب جمع
ايدب بر كتاب اولندى » صورتده كى افاده سيله نثر قسمنده ده كوسترديكىنى ، بونكله برابر
بوتون بونلردن هر حالده اورته ده بعض « يازمه منابع » موجود اولديغى تحقّق ايتديكىنى
سويله يور ومحاكماتنه بويولده دوام ايدىرك مؤلفى مجهول ويا ساده جه آدسز نسخه يى
بو مقصدله عايشه ياشا زاده ونشرى ايله قارشىلاشديرديغى زمان آره لرندى دقته چاربار
مشابهتلىر كورديكىنى وبومقايسه نتيجه سنده هراوچنك ده « مشترك بر منبعدن » استفاده ايتىش
اولدقلىرى يولنده قوتلى بر انطباع حاصل ايتديكىنى وبونك ده برنجى درجه ده « ابن الياس
بخنى فقيهك » مناقب آل عثمانى « ى ؛ ايكنجى درجه ده (مورخ عالينك بالخاصه بو اثرده
موجوديتنى بيلديريديكى تيمورلنك نزدنده يوغورت ييمه فقره سنده نظراً) « حمزه » نك اثرى
اولمق لازم كلديكىنى ؛ وكنديس نك بونلردن باشقه ديكر ده ها بعض اولكى اثرلره عائد
امارلر بوله مادىغى بيلديريور .

استانبولك قبل التارىخندن باحث ايكنجى قسم ايچون آدسز نسخه ساده جه توارىخ ،
قرطى ، ترميدى ، زين العرب وكذا لك شرح مصابيح (!) كى منبعلر ذكر ايديورسه ده
بو بيانك نه درجه يه قادر جديتله تاقى ايدىلك لازم كلديكى سميرنوفك ۱۸۹۸ تارىخلى
« آياصوفيه حقنده تورك روايتلىرى » عنوانلى روسجه اثرندن صوكرده ملاحظه يه شايان
بولونديغى ؛ چونكه سميرنوفك بواثرده ۱۹۰۱ ده « پره غر » طرفندن تويينه ر معرفتيله نشر
اولونان « استانبوللى شرق قلاسيك محررلىرى » عنوانلى يونانجه متلره مراجعت ايمه مش

بولونديغنى سويله دكدن صوكره مقايسه ساحه سنى كنيشله تمك اوزره بوقسمه عايد لوندوره،
 مونيخ، برلين ودرسد يازمه لر ينك قاتالوغ نومرولرى نى ذكر وهامرك نارينخنده مقيد
 بولونان پارس قرال كتيبخانه سى، پانتئون وترسانه كتيبخانه لريله قونت رزه ووسكى
 قولكسيوننده كى يازمه لرى اخطار؛ ونهايت ينه هامرك وديستر كپكده قيد ايتمش اولديغى
 (اولا احمد الجيلانى طرفندن رومجودن فارسى يه، بعده نعمتاه بن احمد طرفندن فارسيدن
 توركجه يه مترجم، كذالك منلاعلى محمد القوشجى طرفندن فارسى اوله رق محرر) نسخهلر نى
 مذكار ايله يور. كنديسك ايسه يالكىز برلين ودرسدده كى نسخهلر نى كورديكى، ظنتجه
 بونلرك آدسزدن مقتبس اولديغى، فقط بونلرك مأخذ اوله جق برقيمتى حاز اولماديغى علاوه
 ايد يور. و د، پ، در ايله كوستريلن هراوچ نسخهنك صوكلرينه دوعرو استانبولك
 قبل الفتح نارينخيله هيچ برعلاقه سى اولمايان برپارچه ي، عينا احتوا ايتدكلرينه نظراً كنديسند
 هر حالده معلقا هراوچنكده دود، نك يكانه اوله رق تمثيل ايتديكى بر اصلدن مستخرج
 اولديغى فكري حاصل اولديغى؛ بونلكه برار بوتون بونلرده كى منقبوى حكايه نك يونانجه
 منبى هنوز كشف ايديلمه مش وعربلرك بزانس محاصره لرى حقنده ايسه ي. مورتمانك
 اسلام آنسيقلوپه ديسنه مندرج مقاله لرى مطالعه يه شايان اولديغى سويله يور.

نهايت بو عمومى مطالعاتنه ختام ويرمزدن اول، اوچنچى قسمك ساده قيصه قيصه
 افاده لرله دوعرودن دوعرويه وقايع ضبطنامه سى حالده طوتولديغى وهر وقعه باشنده
 دكنه سلطار محمد، عبارده سنك تكرر ايديلديكى سويله دكدن صوكره باينغرك اشعارينه نظراً
 بو آدسز وقايعنامه نك ده ۱۶۷۱ ده د. ج. ب. ب. يوده ستا، اسمنده برى طرفندن آلمانجه
 لاتينجه و ايتاليا نجه يه غايت فنا بر صورتده ترجمه ايديلديكى و مترجم حقنده باينغرك آلمانجه
 اسلام مجموعه سى ۱۲ نجى جزئنده مطالعه سى نشر ايديله جكنى وبويولده كى تجربه سنك
 نقصاتنى بيلديكى، بونك ايچون اوروبا كتيبخانه لر نده كى يازمه لرك، بالخاصه نوركياده موجود
 قيمتدار مزينه لرك ده ميدانه جيقاريله سى الزم اولديغى، كنديسك ايسه شيمديلك يالكىز آدسز،
 عاشق پاشا زاده ونشرى نك مقايسه سى ايچون مالزمه ايدتمش بولونديغى و اميد ايتديكى
 وجهله بونلرك مشترك منبى تحقيق و اثبات ايدم بيليرسه تاريخ عثمانى منابعك شيمدى يه قدار
 قبول اولوناننه نظراً ده ۱۵۰ سنه قدار كريله ارجاع ايديلمش بولونه جفى وبونكده
 استصغار ايديله مه يه جك بر موفقيت ديمك اوله جفى بيان ايله سوزىنى بتيريور.

« بكي بر عاشق پاشا زاده يازمى » عنوانلى ايكنجى مقاله صاحبي لورد ريغ فورس
ويانه اسويچره سفارنى مأمور لرندن دوكتور قارلى. بوقهارت ك اشعارى اوزرينه آوستريا
موراويا سنده نيقولسبورغ شانوسنده پرنس ديتريخ كتيبخانه سنده كيدوب كوردىكى بر
يازمه نك تدقيقى نتيجه سنده كتابك ۸۹۷ هجرى يه قادار كلوب اوراده « مصر سلطاني
قايتباي » و « سلطان الجاهد بايزيد خان » نامنه بردعا ايله دورديغى و عموميتله عاشق پاشا
زاده تاريخى نك استانبول باصمه سى ايله تطابق ايتديكى ، يالكز آره لرند بو باصمه نك
۱۱ سنه ده ايلرى كيتديكى صورتنده ، برفرق بولونديغى بيلديرييور .

بارل ريتنه « الك اسكى عثمانى تاريخى منابعى مستنده منقلى شربده اقتباسلر » عنوانلى
اوجنجى مقاله ده پروفيسور فريدريخ گيزه نك مجموعه باش مقاله سنده تاريخ عثمانى منابعندن
بعض يازمه لرى خارجى شكللى اعتبارىد تحايل ايتمش اولديغى حالده كنديس نك ده بونلرى
اصترا ايتديكى واقعه ر جهتيله تحليل ايتك ايسته ديكنى و فرانتس باينغر ك بدرالدين - يماوى
اثرينك مقدمه سى ايچون بوبابده چوق دقته لايق ، فقط عاجل برخطوه آتمش اولديغى ،
بناء عليه كنديس نك بوايشى ده سكونتله يوروده بيله جكنى سويله يه رك بوكا بر مثال اولمق
اوزره ينه اولادى بدرالدين وقعه سندن باشلايوب شويولده عملياته كيريشيور و ديسيور كه :
« دريسى و لطفى كى تاريخلر باشقه لرندن مقتبس اولديغى ايچون بو مقاييسه مزده تماماً
اصلى تلقى ايتديكمز شواثرلرى اله آله جفز :

آ. — گيزه نك اساس اتخاذايتديكى آدسز نسخه ايله له ثونقلاووس ك اسلام تاريخنده كى
وهرانچو و قايعنامه سى و فلوكل ك قاتالوغى (نومرو ۱۰۰۰ ده) مذكور محى الدين نسخه سى كه
بونلر ك هپسى وقعه نك شو يولده برطاسلاغنى حاويدرلر :

۱ — بدرالدين ازنيقه سورولويور . ۲ — مصطفى آيدينه كيدوب قارا بورونده بر
عصيان چيقارييور و كنديسى برنجى طاناتيور . ۳ — بدرالدين بونى خبر النجه اسفندياره
واورادن كمى ايله افلاقه قاچيور . ۴ — اورادن آغاج دكزينه كچيور . ۵ — مصطفى ايله
اكلاشيور . ۶ — برنجى سلطان محمد بايزيد پاشا ايله اوغلى مرادى (اطرافنه ۲۰۰۰ الى
۳۰۰۰ كشى طوبلاش اولان) مصطفى عليه نه كوندرييور . مصطفى مغلوب و مقتول
دوشويور . اراضى تيمار اولمق اوزره سلطانك آدملىنه ويريليور . ۷ — بايزيد پاشا
مغنياسيه طور لاق هو كاله و بونك ۱۰۰۰ الخ ۲۰۰۰ كشيلىك مریدلرينه قارشى كيدييور .

طور لاق هو کمال (اسلام تاریخنده بر مریدی ایله) ۸. سلطان محمد سیروز
اوزرندن سلائیکه کیدوب اوراسنی محاصره ایدیور. ۹. بدرالدین آغاج دگزندن چیقیور.
۱۰. زغره (زاغوره) اووه سنه حاکمیتی نشر ایچون مبشر اولمق اوزره برقاچ صوفی
کوندریور. ۱۱. بدرالدین مصطفی بی کندی قوللرندن کوستریور. وبالذات اورتهیه
چیقوب چوق طرفدار بولویور. ۱۲. مریدلری کندندن آریلیور. ۱۳. سلطان محمد
کندیسنه قارشی کوندردیکی آداملر بونی زغره ده طوتویورلر. ۱۴. بدرالدین سیروزه
کتیریلیور وحیدرک فتواسی اوررینه صلب اولونویور. وقعه دیکر لرنده شویله در :

ب. — لوونقلاووس، عثمانلی سلطانلری تاریخی (لاتینجه سی) نده :

۱، ۲، ۳، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴.

ج. — عاشق پاشا زاده، عینی یرده واستانبول باصمه سنده (ص ۹۱ الخ) :

۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۴.

د. — نشری، باینغرك عینی اثرنده (ص ۳۹ الخ) و

له ثونقلاوسك اسلام تاریخنده هانیوالانوس وقایعنامه سنده :

۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۴.

بوراده (ا) «قارا بورون» موقع اسمی نك قید اولونمادیغنه، (ب) «برکیجه» قیدینك
بولونمادیغنه، (ج) مرادك وقعه ده اصل شخص اولوب بایزید پاشانك ده معیتده اولدیغنه،
(د) مرادك ده سفره اشتراك ایتمش اولدیغنه، (ه) سیروزك ده محاصره ایدیلدیکنه (و) «آغاج
دگزنی» یرینه بوکون ده قوللانیلان «دلی اورمان» تعبیرینه، (ز) مصطفی نك مریدلرینك
عددینك تصریح ایدیلدیکنه، (ح) «طور لاق هو کمال» مریدلرینك عددی تصریح ایدیلدیکنه،
(د) زغره موقعی اسمنك ذکر اولونمادیغنه، (ك) کندیسنك بالذات اورتهیه حقیقیدیغنك ذکر
اولونمادیغنه، (ل) مرادك ده اشتراکنه و تیمار توزیغنه عائد بر قید اولمادیغنه، (م) تك بر مریدی
ایله صلبنه، (ن) کندیسنك آغاج دگزنده قالدیغنك صراحة بیان اولوندیغنه اشارتدر.

آرالرنده کی بوتخالفله نظراً روایات ایکی قسمه آریلیر که برسی (أ.) ایله (ب)، دیکری
(ج) ایله (د) در. آره لرنده کی ممیز فرق وقعه نك نتیجه سنده کی اختلافه مبتنیدر. شویله که :
رنجی قسمده کی اثرلره کوره بدرالدین زغره ده بالذات اورتهیه چیقیور؛ مریدلرندن

چو غي كنديسندن آيريلنجه سلطان بونك اوزرينه بر قوت كوندركه طوتديرييور. ايكنجى قسمة منسوب اولانلره نظراً ايسه بدرالدين آغاج دكزنده قاليور (عاشق پاشا زاده بورادن چيقديغنى ذكر ايتيور، نشرى ايسه اوراده قالدیغنى تصریح ایدیور) و كندیسنى مریدلری تسلیم ایدیور. ايكنجى قسم نه ۶ نجى ونه ده ۷ نجى ماده لرده مریدلرك عددينى ذكر ايتديكى كې زغره موقعى ده تصریح ايتيور. بو اساس فرقلره نظراً قسملر داخلنده كې تخالفلر ايتسزدر. نشرى ايسه عاشق پاشا زاده يه نظراً اختصاره دها زياده مائل بولونديغى كې لاتينجه نسخه لر دن عثمانلى تاريخى ده اسلام تاريخنه نظراً چوق دها اختصار جيدر.

بو نقطه لرك بالخاصه لاتينجه نسخه لر ايله مقايسه سندن، لاتينجه لر دن برينك گيزه نك «آدسز» نسخه سندن باشقه ديكر بر نسخه يه ارجاع ايديله سى لارم كلديكى استخراچ ايدن

مؤلف بونلرى آ، آ^۱ اشارتلى يله تفريقه لزوم كوسترييور و هرايكيسنك ده (ا)، (ب)، (ج)،

(د) صيرد لرينك مختلف حدلر يله نسبتى ميين بر «شه ما» ياپيور. بعده يالكرز بدرالدين

وقعه سى ايچون دوغرو اولان بو طاس-لاغك بوتون بر مقايسه ايچون اوله مايه جغنى،

مع مافيه بو مقايسه يي - كندى آدسز نسخه سيله عاشق پاشا زاده ونشرى آره سنده اولمق

اوزره - ياپمغى فريدرىخ گيزه درعه ده ايتمش اولديغنه بناء ايشك ساغلام اللرده بولونديغنى

بيان ایدیور و كنديسنك يالكرز ويانه ده كې فلوگل قاتالوغى، ۹۸۱ نومروده كې «نشرى»

يازمه سنى استعمال ايتمش اولوب بوبابده مطبوع اولمق اولمق اوزره و. برنهاررك (۱۸۵۷

ويانه) تاريخلى تورك و نائقى ۱۱ نجى قسمة؛ ت. نولره كه نك آلمان مستشرق مجموعه سى

۱۳ و ۱۵ نجى جلد لر نده كې نشر ياتى ذكر ایدیور ونشرى حقنده بر ايكي صحيفه قادار

سورن اينجه ندقيقاته كيريشه رك نشرى نك بايزيد تانى ايله سليم اول زمانلرنده ياشامش و اثرينك ده

سليم اولك جلوسى عقينده (كه ۱۵۱۲ ده) ختام بولمش اولديغنى تبين ایدیور.

اوندن صوكره عاشق پاشا زاده يه نقل كلام ايدرك كنديسنك بونك ايچون ويانه ده

فلوگل قاتالوغنده ۹۸۲ نومروده مقيد نسخه يي استعمال ايتديكى بيان ايله دوام ایدیور:

بونده مؤلف صوك منظوم پارچه دن اول «يوز آلتش آلتى باب يازدم مناقب آل عثمان اختصار

ايتدم» ديمكده اولمه سنه رغماً كتابده ۲۰۰ باب واردر. حالبو كه سلطان محمد تانينك صوك

غزاسنه عائد خاتمه ايله برلكده ۱۵۷ يه [۱] بالغ اولان اساس تاريخدن صوكره ۱. آل عثمانك

[۱] مؤلف عاشق پاشا زاده نك استانبول باصمه سنده بابلردن برينك عنوانى اولمادىنى حالده

وزیرلرینک... ۲ مولانا رستمک براوغلی... ۳. خصلت پادشاهان... ۴. بو پادشاهلرکم .
 الخ اولمق اوزره آریجه درت فصل دها موجود اولوب بوکا ملحق اوله رق سرلوحه سز
 برده علما و درویشان فصلی بولونمقده در . بو صورتله جمعاً ۱۶۱ باب تمام اولدینی حالده
 اوندن صوکره مصر وقایعه عاڈ دها ۹ باب کلیرکه بونلرک قطعاً صوکره دن ا کلمه
 اولدینی « بو توارینخکه تمام هجرتک سکز یوز سکسان آلتیسنده تمام اولدی » سوزلرندن
 آ کلاشیایور . نهایت بو طقوز آیقیری بادن صوکره ۱ . کیلی واق کرمان فتحلری .
 ۲. سلطان بازیدک خصلتی ۳. آطنه کیملرکدی ۴. بوشیمدیکی فتحه سبب ۵ . قره بغداد
 غزاسی فصللری کلیرکه بوسوکنجیسی ایله ۸۹۰ (۱۴۸۵) تاریخنه قادار کلینمش اولیور .
 اوندن صوکره ینه بر فصل وارکه « بو ولایت رومه .. کم کلدی ؟ » الخ عنوانلی اولوب
 اولکی ۹ باب کی عاشق پاشان غیری برکیمه طرفندن علاوه ایدیش اولدینی بس بلیدر .
 خلاصه بونلردن حقیقه^۲ یالکز ۱۶۶ باب عاشق پاشا زاده یه عاڈ اولوب اثر نثریدن ۲۵
 سنه دها قدملیدر . وایدیسی ینده کی صیقی قرابت « نه ک » عاڈ دن آلدینی کوسترییور بونکله برابر
 بوادعاده تماماً قطعی اوله ساز . چونکه آرهلرنده بربرلرندن تماماً مستقل کی کورونیرلرده
 واردر . شوقادار وارکه عاده « شخصی » بر صورتده روایت ایدیلن یرلر ده تماماً « غیر
 شخصی » اوله رق کورولمکده در . بو باده دها اینجه بر دقتله یاپیلان تحقیقات (ر) و (ج)
 نسخه لرینک مشترکاً استفاده ایتدکلری ایکنجی بر عاشق پاشا زاده نسخه سی یعنی بر
 (ع) بی قوتله فرض ایدیور . بونکده مؤلفی مطبوع نسخه نککینک عینیدر . ی . ه . مورتمان
 آلمانجه اسلام مجموعه سنک ۱۰ نجی جزئنده درسد تورکجه یازمه لری آرهنده بویله برشی
 کشف ایتدیکندن بحث ایتمش اولدینی کی استانبول باصمه سنک ناشری عالی بکده
 مومی الیه مورتمان نزدنده اصل عاشق پاشا زاده یه چوق بکزه ین بر یازمه اولدینی
 بیلدیرمکده در .

کذلک « تدقیقات بواتنی » مجموعه سنک بو صایبسنده لودویغ فوررهرک بولدیغندن
 بحث ایتدیکی دیگر بر هاشم پاشا زاده یازمه سی وارکه مصر وقایعه عاڈ « علاوه » بابلر

آیری صایبلیغنی ، حالبوکه ویانه یازمه سنده یونک متصل بر باب بولوندیغنی و کذلک باصمه ده ایکی
 باب آرهنده کی منظومه نک یازمه ده ایکنجی باب عقینده بولوندیغنی ذکر ایله جمعاً ۱۵۸ دکال ۱۵۷
 اساس باب بولوندیغنی سوبله یورسه ده استانبول باصمه سنک ۶ نجیسی دیه کوستردیکی صحیفه ده بوکا عاڈ
 برقید کوروله مدیکندن مسئله ده بر ترتیب خطایی اولسه کرکدز (ر . خ) .

معماسنى حل ايتمشدر. چونكه بويازمه استانبول باصمه سنك ۲۴۰ نجى صحيفه سنده كى مصر وقوعاتى خاتمه سيلاه نهايت بولمقد و بوندن صوكره كى علاواتك مصرده ياييلمش اولديغنى اثبات ايتمكدردر. بخشى فقيهك اثرى ده ي. ه. مورتمان ك درسد تور كجه يازمه لرى آرم سنده كى ۶۰ نومرولو نسخه يى عاشق پاشا زاده نك اولمق اوزره تعييندن صوكره تحقق ايتمشدر. چونكه بونك مقدمه سنده صراحة مذكور بر افاده حاجى خليفه نك كشف الظنون، جلد ثانى، ص ۱۱۱ نده كى قيدى تا كيد ايتمشدر. عيني زمانده بو عاشق پاشا زاده استانبول باصمه سنك درسد يازمه سنه نظراً نه قادر قيصره اولديغنى اثبات ايچون اك باشند بر مثال آله جق اولور سق باصمه ده سادده « الحمد لله » دن « حان قولاييله » كلمه سنه قادر كى « يدى » سطرلق عبارته نك يازمه ده « هذا كتاب » دن « اختصار ايدوب » كلمه لرينه قادر « اون بر » سطر طو تديغنى كورورز.

بو عمومى نظر لردن صوكره ويتيق، نشرى ايله عاشق پاشا زاده يى باشند باشه فقره فقره مقايسه ايدرك نشریدن بر جوق پارچه لر نقل ايدى يور و تدقيقاتى شو صورتله اجمال ايدى يور: نشرى نسخه سنك احتوا ايتديكى متن « عا » ايله ديكر بعض « پرا كنده » اثر لر اقسامندن مركبدر. نشرى نك بو اثرى بالذات يازمش اولما يوب عمومى تاريخنه لاحقده اولمق اوزره ديكر بر قاريشيق اثر دن استنساخ ايتمش اولديغى قناعى « هانيوالدانوس » وقايعنامه - ييله ناقص بر صورتده پايدى غمز مقايسه نتيجه سنده تا كدا ايتمكدردر. بونك ايچون بز نشرى نك بويوك بر قسمى هانيوالدانوس ايله قارشى لاشديره بيليردك. فقط بو صورتله مقاله نك دارچر چيوه سنى آشمش اولوردق. بو ارتباطى هامر ده تاريخنده (جلد ۱، ص XXXIV) كورمش، حقى « هانيوالدانوس » ي « نشرى ترجمه سى » اولمق اوزره كوسترمشدر. كرك هامرك بو فكرى و كرك ي. ه. مورتمان ك « هانيوالدانوسده عاشق پاشا زاده دن آينمه پارچه لر اولديغى » حقنده (اسلام مجموع سنده سرد ايتديكى) مطالعه واقعه مطابق ده كيلدر. زيرا معلومدر كه له نو نقلانوس ك اسلام تاريخى بر بر لردن قولايجه قابل تفريق اولمايان « وهرانتيانوس » و « هانيوالدانوس » عنوانلى كتابلردن متشكل اولوب بونلره ملحق اولمق اوزره بر روم ترجمانك « عثمانيليرده كى حيل و دسائس » حقنده تور كجه دن ترجمه ايتمش اولديغى (!) بر قسم موجوددر. له نو نقلانوس ك روايتنه كوره هانيوالدانوس اسمنده بر ترجمانه « تور ك تاريخلردن منتخب بعض پارچه لر ترجمه ايدرك كنديسنه ويرمى »

تکلیف ایتیش اولدغنه کورده « کتاب هانیوالدانوس » ی هر هانکی بر اثرک ترجمه سی ده کیل، مختلف اثرلردن درله مه بر مجموعه اوله رق کورمه من لازم کلیر. عینی زمانده له ثونقل اووس اثرنده « تورکلردن باحث بر کتابده پیغمبر و خلیفه لرینک تاریخندن ده بحث ایتک ایجاب ایتدیکنی و بوقسمک تحریری بریسی فاستوس و رانتیوس دیکری فلیپ هانیوالده کرسمورف طرفلرندن اعطا واهدا اولونمش اثرلره مدیون اولدیغنی» ذ کرایتمکده در. مع مافیله یاپدیغ بعض (از جمله نشرینک اوغوز و ساچوقلر فصلنه عائد) مقایسه لرده هانیوالدانوسک بونکله تطابق ایتمه دیکنی کوردیکم جهته بو کتابک نشریدن باشقه اثرلردن ده آلمش اولمسی احتمالی تحقق ایدیور .

نشری ایله هانیوالدانوسک مناسبتی آل عثمانک شجره سندن باشلایور واستانبول فتحنه قاداردوام ایدیور. بونکله برابر بوقسملرده بر چوق مطابق سز لقلر واردر که هانیوالدانوسک نشرینک کندن باشقه بر « سی » منبعندن مستقلاً استفاده ایتیش اولدیغنی کوستریور . فقط بوکا عائد قسملر پک داغنیق واجزا حالنده بولندیغندن شیمدیلک بونک تثبیتنه چالیشمغنی لزوم سز کوردک . آنجاق عاشق پاشا زاده باصمه سیله اولان بر چوق تطابقلری دولایسیله بونک (ع) اولمسی لازم کلدیکنی قبول ایدم بیلیرز . بوکا مقابل هرایکی اثرده ایکی بویوکجه قسم دها وار که بوسبوتون آیقیری اولوب بویله بر اصله ارجاع ایدیله من . بومعمانک حلی ایچون لوندرده کی رفقا مزدن برینک شرق یازمه لری علاوات قسمنده کی ۷۸۶۹ نومرویی دقتله کورمسی ضروریدر. چونکه بونسخه بایندیرک اسلام مجموعه سنده نشر ایتدیکی بدرالدین حقنده بر « عبارده » بی حاویدر که نشری نک افاده سنه پک بکیزه یور . بونک قاتالوغده کی ایضا حاتی ده بوقرابت احتمالی تقویه ایتمکده در . بویازمه بهشتی نک اولوب ناتمام در . عینی قاتالوغده ۲۴۹۵۵ نومروده مقید دیکر بر یازمه ایسه بهشتی نک محرف بر متنی حاویدر . بهشتی ایله نشری آرمسند کی ارتباط تحقق ایتسه بیله بو بلاواسطه اوله ماز . بلکه آرده نشری نک استناد ایتدیکی (س) مأخذینک ارجاع ایدیله بیله جکی بر (ع) مأخذی اولق لازم کلیر .

خلاصه نشری نک فوق العاده اهمیتی کتابت طرزنده عاشق پاشا زاده نک ککنه نظراً یاپدیغی تعدیلاته رغماً [۱] عاشق پاشا زاده نک اصلی استانبول باصمه سندن و بلکه ده بوتون [۱] مورتمان ک بر اشعارینه کوره، مومی ایله استانبول دارالفنوننده کی تقریرلرنده « نشری نک

يازمه لردن دها صارقانه محافظه ونقل ايتمكده اولمىسندن ايلرى كليور. آنجاق نشرى بعض فصل باشلرينك عنوانلرني تحويل ويا بعض ساده كلملرى ادبي يازى لسانندن ديكرلرى تبديل ايتمشدر. كذلك عاشق پاشا زاده نك «پادشاهانك خصلتلى» حقنده لاحق شكننده كي اجماللى نشریده پادشاهلرك ساطنتلى زمانى آكلاتيليركن درج ايدلمشدر. بوتون بو مقاييسه لر نتيجه سنده علاواتدن خالى ساده جه ۱۶۶ بابى حاوى يازمه دن يك ده باشقه ومقاله من مقدمه سنده برنجى قسمه ادخال ايتديكمز تاريخلره شكلاً يك ياقين بر (ع) الده ايدمىورز. بو (ع) نك (بالخاصه استانبول فتحه قاداركي ايلك قسم ايچون نمونه عد اولونان) آ ايله نسبتي آنجاق نهائى حلى فريديرخ كيزه نك اجراسنى درعهده ايتديكى آدسز نسخه نك مقاييسه لى طبعنه وابسته بر علم مسئله سيدر. عيني اهميتده ايكنجى بر علم مسئله سى اولمق اوزره. ي. ه. مورتمارك ايتدار ايتديكى لوئونقلاووس ك لاتينجه تاريخلى تدقيقاتى موضوع بحث اولمق لازم كليز. زيرا «كتاب ده رانتوس» محى الدينك ايلك اثرى غالباً، كيزه نك آدسزنى مطلقاً احتوا ايتمكده اولدينى كى «كتاب هانيوالدانوس» ده قسماً عا نك ايلك طاسلاغندن وقسماً (ايچلرنده برينك بهشتى ده بولونه سى محتمل اولان) ديكر اثرلردن متشكل بولونمقده در. بناء عليه بو كتابلر هيچ توركه بيلمه ين برمدقق ايچون ده اسكى عثمانلى منابعك ۱۴ نجى و ۱۵ نجى عصر حقنده ويرديكى بوتون معلوماتى شامل بولونمقده در.

بومقاله «عثمانلى تاريخنه عائد توركه منابع» ناميله حاضر لاديغمز بويوكجه برتديقك مقدمه سيدر. فقط بوبابده اصل مساعى به كيريش-مزدن اول اورته ده موجود بوتون يازمه لر مالزمه سنك كاملاً جمعى ودقتله تنقيدى لازمدر. شيمديلك بز يالكز بوكا بر نمونه اولمق اوزره هنوز تماماً طبعى غيرمعين برزمانه منتظر اولان - نشرى نك ويانه ده كي نسخه سندن مقتبس پارچه لرى نقل ايتدك - بورايه قاداركي مسروداتمىز برشه ما حالنده ارانه ايچون موضوع بحث يازمه لرك فرضى برشجره سنى ده درج ايليورز.

اسلوب وكتابت نقطه نظرندن عاشق پاشا زاده يه تابع ومربوط اولدينى «يولنده كي فدرلرني سرد اندركن» عاشق پاشا زاده نك بر درويش كى نقل ايتديكى مناقب آل عثمانى نشرينك مداح طرزنده تفصيل ايلديكىنى بيان ايتمشدر. (ب. و)

مجموعه نك دردنجي بنديني تشكيل ايله ديككى سويله ديككى ۱۰۲۹ هجري ۱۰۲۹ سنه عام
 تركسى نك بر وقفنامه سى ، عثمانلى مقاله سنده «فرانس باينفر» ولا كنديسى پروسيا كتيخانه
 رسيد سنده هاميلتون قاتالوغى ۳۴۴ نومروسنده كى وقفنامه نك نشرينه سوق ايدن اوج
 سائقدن بريسي شيمدى به قدر بويله براسكى عثمانلى وقفنامه سى صورت نك اوروپاده نشر
 ايديله مش اولمى سى ، ديككى موضوع بحث وقفنامه نك تحريرى مشهور بر عثمانلى ادبده
 عائد بولونمى سى ، اوچنجيسى ده عثمانلىلر زماننده سلايك انشاآت تاريخنه عائد مهمجه
 معلومات اعطا اتمكده اولمى سى كيفى بولونديغى بيلديريور . بيرج ك قاتالوغنده بووقفه
 حقده ۲۱ ربيع الاول ۱۰۳۹ سنه سنده محرر وبواب محمد بك يكدن تعمير وانشا
 ايتديكى حمزه بك جامعنه عائد اولوب تركسى طرفدن قلمه آينمى شدر، ديديككى وبونك
 عثمانلى ادبى «تركسى» اولديغندن مومى اليك غفلت ايتديكى سويله رك مختلف منابعه
 نظراً تركسى نك بر ترجمه حافى يايور . بوميانده عمومأ معلوم تذكره لردن صوكره بوسنه لى
 صفوت بك بانا غميج ك «اسلام ادبياتنده بوسنه هر سكيلر» عنوانلى ۱۹۱۲ ده سراى
 بوسنده طبع اولونمش خروا تچه بر اثرينى ذكر ايدىور . «تركسى» نك مشهور اسلوبى
 ذكر ايله محررانك آوروپاچه معلوم اولانلرينى قيد ايتدكدن صوكره صاحب ترجمه نك
 منظوم اوله رق «خمسه» سى ايله بعض غزللارنى ومنتور اوله رق اليوم ويانه مى كتيخانه سنده
 موجود و «منشآت تركسى» ناميله (شيخينك تمامأ جمع ايتمش اولديغى) اللى عدد غير مطبوع
 پرا كنده پارچه لرينى و آريجه برده «وصل الكامل فى احوال و زبر العادل» عنوانلى بوشناق
 مرتضى پاشانك بلككى تاريخى حاوى بر اثرينى ذكر ايدىور . بوندن صوكره باينفر
 وقفه نك متننى عينا و ترجمه سنى ايجاب ايدن يردن واجه لاً نقل ايتدكدن صوكره بووقفه
 مسوده نك عنوان و خاتمه سى اولما ديغندن طوتديره رق عثمانلى وقفه لر ينك تحرير طرز ينك
 بيزانسلىلر ككيله اولان مشابهلر مسئله سنه كيريور وبونى آلمان ياده منتشر «تاريخى وقفه لر مخزن»
 اسمنده كى مجموعه نك كله جك نسخه لرندن برنده مفصلاً موضوع بحث ايدى جدى واساساً ويانه
 شرق آفاده مى سى يازمه لر ينه عائد قرافت قاتالوغنده ۴۶۹ نومروده مقيـ ر ۱۰۶ صحيفه لك
 بطل حجه ده بر مجموعه نك عثمانلى وقفه لرى ايجون مكمل براورنك تشكيل ايتديكى
 سويله يور . بونك اوزرينه وقفه نك بحث ايتديكى حمزه بك جامعك ديميتريوس بويوك كليساندن
 تحويلاً تأسيس و تعمير مسئله سنه كيريوشه رك بوندن بوكره ش آثار عتيقه موزه سى سابق كاتى

ثو . نافرالی نك « سلا نیكك طوبوغرافیا سی ، عنوانی و ۱۹۱۲ تاریخلی متمم مطالعه نامه سنده تفصیلاً بحث ایتدیكنه و عثمانلی منابعندن کاتب چلیپنك روم ایلی و بوسنه اسمنده کی اثرنده بوجامعدن نك بر کله ایله و بوکا مقابیل مومی الیه حاجی خلیفه نك استناد ایتدیکی عاشق نامیه معروف سلا نیكلی محمدیه محمدیه بابزیرك « مناظرالعوالم » عنوانلی کتابنده چوقدها مفصلاً بحث ایتدیكنی ، حالبوکه بو اثرک قدیم عثمانیات متخصصلرندن ی . ه . مورتمانك اسلام مجموعه سی ۱۲ نجی جزئنده بیان ایله دیکی کی ۱۷ نجی عصر نهایتلرینه دوغرو روم ایلی جغرافیاسی ایچون چوق مهم اولدیغی حالده شیمدی به قدر بوسبوتون متروک و مهمل قالمش اولدیغی و عثمانلیرك سبوطیسی دیمك اولان کاتب چلیپنك روم ایلی به عائد همان بوتون معلوماتی عیناً بو کتابدن آلمش بولوندیغی و عثمانلی جغرافیاسا ساحه سنده اولیا ایله کاتب چلیپنك یاننده بر موقع شرف طومعه سی لازم کلن « عاشق » ک اثرلرندن برینک ی . ه . مورتمان تزدنده ، دیگرینک ویانه ملی کتبخانه سنده بولوندیغی سویله یور . بعده وقفیه ده طاشکوری زاده سلا نیکده قاضی ایکن کندیسنك « اوقاف سلا نیك محاسباتن » کورمکده اولدیغی سویله ین عاشق ک برافاده سی اوزرینه طاشکوری زاده نك ترجمه حالنی درج ایدهرک حمزه بککده کیم اولدیغی تحقیق ضمنتده هامر تاریخنی ، سجل عثمانی و شارل ته کسیه ایله ر . ب . پوللان ک « بیزانس معماریسی » اسمنده کی اثرلرینی ذکر و نهایت بومناسبتیه سلا نیکده مشهور « آیایورکی » کلیسا سنك « خورتاجی سلطان » جامعنه تحویلندن وقیصه جه بونك تاریخندن بحث ایله بو مناسبتله ده مختلف عثمانلی واجنی سیاحلرینك اسملرینی و اذلك « حاجی یو آننو » نك « سلا نیك شهری تصویر ی » (۱۸۸۱ سلا نیك) و « مورايتوپولوس » ک « سلا نیك طوبوغرافیا سی » عنوانلی (۱۸۸۳ آینه) یکی روجه اثرلرینی قید ایدیور .

بشنجی مقاله نی تشکیل ایدن « عثمانلی شهزاده لرینك طفراری » سرلوحه لی اوافق مقاله سنده فربرینج قره لینی غرایف زورست طغرا پادشاهلره مخصوص بر علامت ایسه ده وزرانك ده بوکا مماثل دامغه لر قوللاندق لرینی و پادشاهلر ککی ، اوراقك مالاسنه ماصیلدیغی حالده وزرانککی وثیقه نك صاغ کنارنده ۹۰ درجه صوله مائل « پنجه » شکلنده قوللانیلدیغی اسکیدن بونلرکده ده طغرای هایون لر کی « مظفر دائماً ، قیدینی احتوا ایتمکده لرسه ده ۱۷ نجی عصر ابتدالرندن بری شکلری تقرر ایدهرک (بو کونکی سر عسکرکده الیوم

قوللانیدیغی) پنجه اولمشدر دییور . بعدده ویانه ملی کتبخانهسنده موجود اولوب
کمال ضحندی نك فارسی دیوانی یازمهسی اوززیده طبعی بر بادم شکل وجسامتنده
صورتی کورولن بر دامغده اوقونمقده اولان « محمد بن سلیمان خان مظفر دانا »
عباره سنك قطعاً دلالت ایتدیکی وجهله شهزاده لركده طغراقوللانقلری ؛ چونکه بواسمنده
باشقا بر پادشاه بولونمادیغی واساساًینه سلطان سایماك شهزاده لرندن سلیم كده ۱۵۵۷ ده
موقوف بر عثمانلی رجنك تخلیهسی حقننده برنجی فردینانده نامه کوندرمش اولمسهندن
شهزاده لرك بو حقه مالك اولدقلری آکلاشیلدیغی ؛ بوندن ماعدا بو دامغه لرك خصوصی
امضا مقامندهده استعمال ایدیه بیلدیکنی وکندیسنك اوروپا کتبخانه لرنده بوکا عائد باشقه
برمثاله مطلع اولمایشی دولایسیله استانسولده کی مسلكداشترینك بوبانده دهها مساعده بر موقع
وتشویقکار بر وضعیتده بولوندقلری وبوانه جقلری فکر وامیدینی اظهار ایدیور .

متنوعات قسمندهده باینغر غ . باقوبك آلمانجه اسلام مجموعهسی ، (۷ نجی
جزء) نده « صورتهلرله نشر اولومسه عثمانلی و تائفك پبلیو غرافیا سی » نی نشر
ایتدیکندن بحثه بو بایده کندیسنك « عثمانلی و تائفی علمی » نامیله دهها اطرافلی بر اثر
حاضر لامقده اولدیغی سویلیه لرك بوکا عائد یکیدن خبردار اولدیغی ۱۲ عدد وثیقه یی
نقل ایدیور : بونلردن ۱ الی ۳ نجیسی سرای بوسندهده بوسنه هر سبك موزدسی
طرفندن چیقاریلان « نشریات بولتی » ۱۸۹۴ و ۱۸۹۹ سنه لری نسخه لرنده ؛ ۴ نجیسی
۱۸۹۵ تاریخلی « پترسبورغ دارالفنون شرق لسانلری فاکولته سی مدرس ومعلملری
تدقیقات ومقالاتی » مجموعه سنده ؛ ۵ نجیسی سمیرنوف ك ۱۸۹۱ « عثمانلی ادبیاتندن
مقتبسات » عنوانلی اثرنده ؛ ۶ نجیسی ینه مومی الهك ۱۸۸۷ تاریخلی « عثمانلی
دورنده قریم » نام اثرنده ؛ ۷ و ۸ نجیسی ۱ . بلوشه نك فرانسه زجه « خریستیان
شرق مجموعه سی » نك ۱۸۹۷ تاریخلی اوچ آباق علاوده سنده ؛ ۹ نجیسی ژ . ب .
سیلوه سترك ۱۸۳۹ تاریخلی « عمومی پاله توغرافیا » نامنده کی اثرینك برنجی جلدنده ؛
۱۰ نجیسی ت . مانتسه لرك ۱۹۱۹ تاریخلی هلمهولت تاریخلی ج ۴ قسم ۲ سنده ؛
۱۱ نجیسی ب . موریتسك ۱۹۱۵ تاریخلی « زاخاو نسخه ممتازمه سی » نده ؛ ۱۲ نجیسی ده
باینغر ك اولوب ینه عینی مجموعه ده در .

تقریض قسمنده ایسه قره لینی یوسف بك وزیروفك « آذربایجان ادبیاتی » حقنده کی

